

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

18 NOVEMBRE 1952.

18 NOVEMBER 1952.

PROPOSITION DE LOI

complétant le second alinéa de l'article 26 du code d'instruction criminelle complété par l'article 1er de la loi du 30 mars 1891.

WETSVOORSTEL

tot aanvulling van het tweede lid van artikel 26 van het Wetboek van Strafvordering aangevuld door het eerste artikel der wet van 30 Maart 1891.

DEVELOPPEMENTS

TOELICHTING

MESDAMES, MESSIEURS.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

La prescription des infractions aux lois pénales, 10 ans, 3 ans, 1 an, 6 mois, opère tant pour les peines que pour l'action civile des victimes quelle que soit la juridiction saisie de cette action.

De verjaring na 10 jaar, 3 jaar, 1 jaar en 6 maanden van de inbreuken op de strafwetten geldt zowel voor de straffen als voor de burgerlijke vordering der slachtoffers, om het even bij welke rechtsmacht deze vordering ahangig wordt gemaakt.

L'interruption et la suspension sont l'une et l'autre rigoureusement limitées par les articles 25 à 28 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code d'instruction criminelle.

De stuiting en de schorsing worden beide streng beperkt door de artikelen 25 tot 28 der wet van 17 April 1878 « bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van Rechtspleging in Strafzaken ».

Si, en application du 2^d alinéa de l'article 26 (ajouté de l'article 1er de la loi du 30 mars 1891) la prescription est suspendue, quant aux intérêts civils, pendant l'instance relative à la réparation du dommage causé par l'infraction, du jour de la décision judiciaire qui fixe le montant de la réparation, la prescription recommence à courir.

Wordt de verjaring, wat de burgerlijke belangen betreft, bij toepassing van het tweede lid van artikel 26 (toevoegsel aan het eerste artikel der wet van 30 Maart 1891) geschorst gedurende de behandeling van de eis tot herstelling van de schade door het misdrijf veroorzaakt, dan gaat de verjaring opnieuw in te rekenen van de dag der rechterlijke beslissing waarbij het bedrag van de vergoeding wordt vastgesteld.

Or, il est fréquemment impossible de définir avec certitude toutes les conséquences dommageables de l'infraction commise.

Welnu, het is vaak onmogelijk met zekerheid alle schadelijke gevolgen van het gepleegde misdrijf te bepalen.

Les tribunaux se voient dans la nécessité de réserver pour l'avenir le droit à la réparation d'une aggravation éventuelle du dommage, qui, au jour du jugement, n'était que probable ou possible.

De rechtbanken staan voor de noodzakelijkheid, met het oog op de toekomst, het recht voor te behouden op herstel van een eventuele verering van de schade die, op de dag van het vonnis, slechts waarschijnlijk of mogelijk was.

Tel accident a entraîné l'ablation d'un rein. Mais l'autre fonctionne normalement et suffit à la tâche. L'infirmité est sans action sur l'aptitude au travail dans le présent et peut-être dans l'avenir. Mais survienne une maladie ou un traumatisme qui atteigne le rein subsistant et le rende inapte à la fonction qu'il accomplissait, ce sera l'urémie foudroyante et la mort. L'ablation du rein résultant d'un délit, les réserves accordées à la victime seront inopérantes trois ans après le dernier acte interruptif de la prescription triennale qui aura couvert l'infraction et l'action civile elle-même. Les réserves accordées par le Tribunal ou par la Cour seront

Ondersteld een ongeval dat het verwijderen van een nier ten gevolge heeft gehad. Maar de andere nier werkt normaal en volstaat. Het gebrek heeft geen invloed op de arbeidsgeschiktheid op dit ogenblik en wellicht ook in de toekomst. Doch komt de overblijvende nier door gebeurlijke ziekte of kwetsuur aangetast te worden en wordt zij dienvolgens functioneel ongeschikt, dan volgt plotselinge uraemie en dood. Daar het verwijderen van de nier uit een wanbedrijf voortvloeit zal het aan het slachtoffer verleend voorbehoud ophouden uitwerking te hebben drie jaar na de laatste daad tot stuiting van de driejarige verjaring

frappées de stérilité le 366me jour qui suivra la décision définitive.

On a cherché à éluder cette conséquence inique de la prescription pénale.

Parfois le juge ne statue qu'à titre provisionnel; l'action reste ouverte et la prescription suspendue. C'est une façon licite d'éluder la règle de l'article 26, mais elle aurait pour effet d'encombrer les rôles et de tenir en suspens, contre l'intérêt des deux parties, la solution du litige.

On a prétendu que l'action faisant l'objet de réserves accordées par le juge procédait, non *ex delicto*, mais *ex judicato*, et que, partant, seule la prescription trentenaire pouvait abolir la créance complémentaire éventuelle.

Tribunal Bruxelles, 19-X-1929, R. G. A. R. 1930, 680.

Cour Bruxelles 21-I-1931, R. G. A. R. 1933, 1596.

Cour Gand 30-V-1941, Bulletin des Ass. 1941, 914.

Cf. le traité de MM. Pirson et Devillé sur la Responsabilité, tome II, N° 317bis.

La Cour de Liège vient encore d'admettre cette solution dans un arrêt de la 6me chambre du 11-VII-1952, en cause Jamine C/ Hodiamont et autres, non publié.

La thèse est habile, séduisante même, mais elle nous paraît singulièrement fragile.

Dans son arrêt du 26 octobre 1944 (Pas. 1945-1-18), la Cour de Cassation l'a condamnée très nettement. Ci le sommaire de cet arrêt :

« Lorsque la victime d'une infraction, après que le juge répressif a définitivement condamné l'inculpé à une peine et à la réparation du dommage invoqué, porte devant le juge civil une demande de dommages-intérêts complémentaires, demande fondée sur un préjudice qui, tout en résultant de l'infraction, ne s'est manifesté que postérieurement à la décision du juge répressif, cette demande constitue, alors même que le juge répressif a donné acte à la victime de réserves pour l'avenir, une action *ex delicto* et la prescription de cette action est régie par les articles 21 et ss. de la loi du 17 avril 1878. »

Vraiment il est urgent de modifier la loi et de maintenir, au profit des victimes d'infractions à la loi pénale, notamment aux victimes d'accidents du roulage, le droit intégral à réparation du dommage causé par l'auteur de l'infraction, même s'il n'a pas été possible de dégager toutes les conséquences des lésions et si les réserves accordées par le juge ne peuvent être vidées dans les six mois, les trois ans ou les dix ans.

Protéger les victimes du délit contre le jeu arbitraire de la prescription pénale, tel est l'objet de la présente proposition aussi fortement postulée en droit que manifestement exigée par l'équité.

waardoor en het wanbedrijf en de burgerlijke vordering zal gedekt zijn. Het door de Rechtbank of door het Hof toegestane voorbehoud zal zo goed als onbestaand worden op de 366e dag na de eindbeslissing.

Er werd getracht dit onrechtvaardig gevolg van de strafrechtelijke verjaring te ontwijken.

Soms beslist de rechter slechts provisioneel; de vordering blijft open en de verjaring is geschorst. Op zulke geoorloofde wijze wordt de regel van artikel 26 ontdoken, maar het gevolg er van is dat de zakenrollen overladen blijven en dat de oplossing van het geschil onbeslist blijft, tegen het belang van beide partijen in.

Er werd beweerd dat de vordering die het voorwerp uitmaakt van het door de rechter ingewilligd voorbehoud, niet *ex delicto* doch *ex judicato* ontstaat en dat derhalve de eventuele aanvullende schuldvordering alleen door dertigjarige verjaring nietig kon worden gemaakt.

Rechtbank Brussel 19-10-1929, R. G. A. R. 1930, 680.

Hof Brussel 21-1-1931, R. G. A. R. 1933, 1596.

Hof Gent 30-5-1941, Assisenblad 1941, 914.

Zie de verhandeling van de heren Pirson en Devillé over de Aansprakelijkheid, deel II, n° 317bis.

Het Hof van Luik heeft nog onlangs dezelfde oplossing aangenomen, bij niet gepubliceerd arrest van de 6e Kamer dd. 11-7-1952 in zake Jamine tegen Hodiamont cs.

De stelling is behendig en zelfs verleidelijk, maar ze lijkt ons echter zeer broos.

Bij arrest van 26 October 1944 (Pas. 1945-1-18) werd het zeer uitdrukkelijk door het Hof van Verbreking veroordeeld. De samenvatting van bedoeld arrest luidt als volgt :

« Wanneer het slachtoffer van een misdrijf, nadat de strafrechter de betichte definitief heeft veroordeeld tot een straf en tot het herstel van de aangevoerde schade, vóór de burgerlijke rechter een eis tot aanvullende schadevergoeding instelt welke is gesteund op een nadeel dat, ofschoon voortvloeiend uit het misbedrijf, zich eerst na de beslissing van de strafrechter voordoet, geldt zulke vordering, als een vordering *ex delicto*, dan zelfs wanneer de strafrechter het slachtoffer acte heeft verleend van voorbehoud voor de toekomst, en de verjaring van dergelijke vordering wordt geregeld door artikelen 21 en vlg. van de wet van 17 April 1878. »

Het is dan ook dringend nodig de wet te wijzigen en het volledig recht op herstel van de door de dader berokkende schade te handhaven ten behoeve van de slachtoffers van inbreuken op de strafwet, meer bepaaldelijk ten behoeve van de slachtoffers van verkeersongevallen, zelfs indien het niet mogelijk bleek alle gevolgen van de kwetsuren af te leiden en indien het door de rechter toegestaan voorbehoud niet van toepassing was binnen zes maanden, drie jaar of tien jaar.

De slachtoffers van het wanbedrijf tegen de willekeurige werking van de strafrechtelijke verjaring te beschermen, ziedaar het doel van dit wetsvoorstel, dat evenzeer in rechte als door de billijkheid wordt geëist.

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

Au 2e alinéa de l'article 26 du code d'instruction criminelle complété par l'article 1er de la loi du 30 mars 1891, il est ajouté ce qui suit :

« Si le jugement ou l'arrêt coulé en force de chose jugée n'a pu déterminer définitivement la hauteur du dommage et le montant de la réparation due aux victimes de l'infraction ou à leurs ayants cause et s'il a, en conséquence, réservé à ceux-ci le droit de réclamer la réparation de l'aggravation du dommage ou d'un nouveau dommage, la prescription ne courra pas pour les intérêts civils, tant que ces réserves n'auront pas été vidées par accord entre parties ou par décision judiciaire. »

13 novembre 1952.

M. PHILIPPART,
E. SOUDAN,
A. DÉVEZE,
Ch. DU BUS DE WARNAFFE,
J. OBLIN,
A. DE CLERCK.

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

Aan het tweede lid van artikel 26 van het Wetboek van Strafvordering, aangevuld door het eerste artikel der wet van 30 Maart 1891, wordt toegevoegd wat volgt :

« Indien, bij het in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest, de omvang van de schade en het bedrag van de aan de slachtoffers van het misdrijf of aan hun rechtverkrijgenden verschuldigde vergoeding niet definitief kon worden vastgesteld, en indien bijgevolg aan laatstgenoemden het recht wordt voorbehouden om herstelling te eisen van de verergering der schade of van nieuwe schade, dan loopt de verjaring niet voor de burgerlijke belangen, zolang dit voorbehoud niet werd opgeheven in gemeen overleg tussen partijen of bij gerechtelijke beslissing. »

13 November 1952.